نیمګړي ارمانونه

(د محمد عالم حیران د شعرونو ټولګه)

سریزه او راټولونه

محمد اسمعیل یون

۱۳۸۷ل

Ketabton.com

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

نیمګړي ارمانونه

(د ولسي شاعر محمد عالم حیران د شعرونو جونګ)

راټولوونکی

محمد اسمعیل یون

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب پېژندنه

د کتاب نوم:	نیمګړي ارمانونه
شاعر:	محمد عالم حیران
راټولوونکی:	محمد اسمعیل یون
خپرندوی:	یون کلتوري یون
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
لومړی چاپ:	۱۳۶۹ل کال
دویم چاپ:	۱۳۸۷ل کال
د راټولوونکي پرله پسې نومره:	(۲)
د خپرندوی پرله پسې نومره:	(۲)
کمپوزر:	ضیاالرحمن ضیا

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

نیولیک

ګڼه	سرلیک	مخ
۱	د دویم چاپ سریزه	۱
۲	یادښت	۸
۳	سریزه: هر سهار...	۱۰
۴	بېلابېل شعرونه	۲۴
۵	د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه	۷۹

Downloaded from: The Digital Library

د دويم چاپ سریزه

دا شعري ټولګه چې ستاسو په لاسو کې ده، دا د لغمان د يو متوفي شاعر، خدای بښلي محمد عالم حیران، د هغو شعرونو مجموعه ده، چې له نن څخه (۱۹) کاله وړاندې پر ۱۳۶۹ل کال، ما راټوله کړې او پر همدې کال مې په کابل کې چاپ کړې ده. د حیران دا شعرونه ما د نږدې يو کال په بهیر کې هماغه مهال له بېلابېلو لارو، چې ددې ټولګې په سریزه کې ورته اشاره شوې، راټول کړل او پر همدې (۱۳۶۹) ل کال مې د هغه وخت د حکومت د فرهنګي موسسو بېلابېلې دروازې وټکولې، چې دا شعرونه پرې چاپ کړم، خو د چاپ امکان يې برابر نه شو. هغه وخت له دولتي چاپي امکاناتو پرته نور امکانات نه وو، شخصي چاپ هم ډېر دود نه و، تر دې دمخه په ټول افغانستان کې فکر کوم د چاپ په دومره اوږده بهیر کې، يو ازې دوه يا درې عنوانه پښتو کتابونه په شخصي لګښت چاپ شوي وو، نور په شخصي لګښت د چاپ کلتور بېخي دود نه و.

زه چې ددې ټولګې د چاپ په برخه کې له دې موسسو نهيلي شوم، نو د شخصي چاپ مفکورې مې په ذهن کې

Downloaded from: The Digital Library

غځونې وکړې، هغه وخت د شخصي لګښت پیدا کول هم څه اسانه خبره نه وه، ډېر هلې ځلې مې وکړې، په دې برخه کې هم پاتې راغلم، خو په پای کې مې په خپل ټولګیوال (پښتون بهرامزي) سترګې خوږې شوې. (دا مهال زه د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې د درېیم ټولګي محصل وم.) پښتون بهرامزی زما ټولګیوال هم و او زما نږدې ملګری هم، په درس کې په منځنۍ کته ګورۍ کې راته، خو د پښتونولۍ او ملي احساس له مخې په لومړۍ درجه اشخاصو کې و، اقتصاد یې هم ترمنځنۍ کچې لږ لوړ و. دده نیکه بهرام خان د مشروطه غوښتونکو د غورځنګ فعال غړی و، نو ځکه ده خپل تخلص د پلار پر ځای، نیکه ته منسوب کړی و، لنډه دا چې دی پر پښتو ډېر مین ځوان و، تل به یې ماته ویل: ((پښتو ته د فکري او فرهنګي کار سرته رسول ستا کار دی، خو که چېرې خبره د خرپ او ترپ، پیسو او یا هم د زور راغله، نو بیا ته موږ ورته پرېږده...)) کله چې ددې کتاب د چاپ خبره راغله، نو ما ورته وویل، چې فکري کار خو ما ترسره کړ، اوس نو راځه دا بل کار ستاسو دی، هغه وویل: ((راځه دا سې به وکړو چې پر نورو کسانو به وګرځو، که څوک پیدا نه شول، نو بیا به خپـــــل زور ووهو)). ډېره لټه مــــــو وکړه، خو څوک پیدا نه شول. په پای کې دی مجبور شو خپله هغه

Downloaded from: The Digital Library

پانګه چې له کوره يې هم پته وه، راوباسي او د کتاب د چاپ غم وخوري، کله چې چاپخونې ته لاړو، په هغو پيسو هم چاپ ناشونی و. څو ورځې نور هم د پيسو په لټه کې شو، له خپل يو بل ملګري څخه مې يو مقدار پيسې د احسن پور په توګه واخيستې، نو په دې ډول د کتاب چاپ لګښت پوره شو. بيا مې له ښوونې او روزنې وزارت څخه، (په شخصي لګښت د

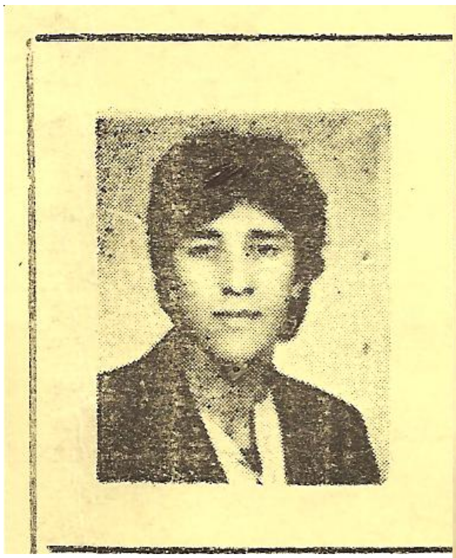

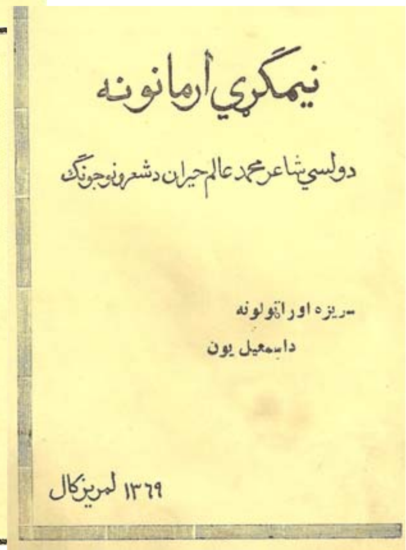

کتاب چاپ) امر واخيست، هغوی خپلې چاپخونې ته وليکل چې که چېرې دوی په خپل لګښت کتاب چاپوي، ورته چاپ يې کړئ! د پوهنې چاپخونې رئيس ښاغلی عبدالکبير کاکـــــــــړ مې پېژندګلوی و، د لغمان و، فرهنګي سړی و،

Downloaded from: The Digital Library

د محاسبې رئيس يې راوغوښت او ورته يې وويل، چې مور سره مرسته وکړي او ډېره ګټه راباندې ونه کړي، د څو ورځو په بهير کې مو په حروفچيني ډول د کتاب د چاپ کار خلاص او د يو زر ټوکو په شمېر مو کتاب چاپ کړ. د کتاب پښتۍ ساده، پر لومړي مخ د کتاب عنوان او پر څلورم مخ د ښاغلي پښتون بهرامزي عکس او له هغه څخه شوې مننه چاپ شوې وه.

د کتاب تر چاپ د مخه ما او بهرامزی صیب داسې تړون کړی و، چې کله کتاب چاپ شو، نو د خرڅلاو له لارې به يې ده ته خپلې او زموږ بل ملګري ته خپلې پيسې بېرته ورکوم او که چېرې يې پيسې زياتې شوې، په هغو به نور کتابونه چاپوم. کله چې کتاب چاپ شو، زه او پښتون بهرامزی له خوشالۍ نه په کاليو کې نه ځايېدو. د يوې مياشتې په بهير کې مو په زور او رضا پر ليکوالو او د شعر پر مينوالو دا اثر خرڅ کړ، عاشق الله فرياد او اکبر کرګر موږ سره په دې برخه کې ډېره مرسته وکړه، دکتاب تر خرڅلاو وروسته د پښتون بهرامزي پيسې هم پوره شوې او زموږ د هغه بل ملګري پور هم خلاص شو، خو څرنګه چې ځينې کتابونه له موږ څخه په وړيا ډول تللي وو، نو د بل کتاب چاپ ته څه ترې پاتې نه شول، خو موږ ته يوه لويه لاره خلاصه شوه او هغه دا چې په شخصي لګښت کتابونه چاپولای او بېرته يې لګښت هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راکښلای شو ، دا يو فرهنګي انقلاب نه و ، خو د يو فرهنګي انقلاب د پيلامې لپاره يې موږ ته د جرئت وزرونه جوړ کړل، بيامو همدې لړۍ ته دوام ورکړ ، هغه وخت اکثرو خلکو زموږ ددې هڅې ملاتړ وکړ ، خو ځينو به اعتراض کاوه ، چې ولې يې د لګښتوال عکس چاپ کړی او مننه يې ترې کړې ، خو موږ به ورته ويل ، دا د هغه حق دی ، هغه چې د يو کتاب لپاره دومره لګښت ورکوي ، نو له موږ څخه په يوه مننه ، څه شی کمېږي؟ دې سره به نور خلک هم تشويق شي ، چې همدې لړۍ ته دوام ورکړي. اوس چې له هغه وخته نږدې شل کاله تېرېږي او خپله زما په لاس ، تر سلو عنوانو زيات هغه اثار چاپ شوي ، چې لګښت يې زموږ هېوادپالو فرهنګپالو افغانانو ورکړی دی. موږ پرې زيات خوشاله شوي يو او دا کار يو فرهنګي انقلاب ګڼو. ان د دې کتاب تر چاپ نږدې شل کاله وروسته بيا هم دا اثر په شخصي لګښت چاپېږي ، خو هغه خوند او مزه چې د دې کتاب پر لومړي چاپ ما څکلي ، تراوسه يې زما فرهنګي مينه تازه ساتلې ده ، نو د دې کتاب د بيا چاپ پر وخت لازمه ګڼم ، له ټولو هغو فرهنګپالو څخه

Downloaded from: The Digital Library

چې ددې کتاب او نورو اثارو د چاپ په برخه کې مرستندوی شوي، مننه وکړم، په تېره بیا له ښاغلي پښتون بهرامزي څخه. ښاغلی بهرامزی د تنظیمواکۍ د جګړو پر مهال د یوه خونړي تنظیم له خوا بندي شو، خو خدای خبر چې د خدای مخلوق ته د ده د کومې ښېګنې له امله روغ رمټ، له دې وژونکو وژغورل شو، زما خو زړه دا وایي چې کېدی شي، د ګڼو ښېګڼو تر څنګ یې د فرهنګي خدمت دا یوه ښېګڼه هم مخې ته ودرېدلې وي. بهرامزی اوس په ډنمارک کې ښه ژوند لري، خو څومره چې زه هغه پېژنم د حیران کتاب د چاپ خاطره به یې اوس هم په ذهن کې همداسې تانده وي.

له دې داستان څخه مې هدف دا و چې د هېواد فرهنګ ته کار کول له دغسې ستونزو، کړاوونو، دردونو، خو ډېرو خوندونو سره مل دی. که څوک د زړه له تله خپلو هېوادوالو سره مینه ولري، نو خدای(ج) یې ضرور د بري مقام ته رسوي. ما خپله فرهنګي مبارزه له همدغو حالاتو راپیل کړې، اوس د نورو لویو فرهنګي کارونو، چې ترسره کول یې زما په وس کې نه دي، خو د بریالیتوب په لټه کې یې یم او د زړه له کومې ورته کار کوم، له خپلو هېوادوالو هیله لرم، مــــــور ته د دعا لاسونه پورته کـــړي، چې خپل هېواد د پردیو له کلتوري

Downloaded from: The Digital Library (c) ketabton.com

او فکـري يرغـل څخـه وژغـورو او د نړيوالـو پـه کلتـوري تصويرونو کې، موږ هم د خپل کلتور ځلانده تصوير په خپلو سترګو وګورو.

په همدې هيله
پوهندوی محمد اسمعيل يون
د ۱۳۸۷ کال د سلواغې ۵مه
کابل- افغانستان

Downloaded from: The Digital Library

یادښت

د خوښۍ ځای دی، چې د ښوونې او روزنې مطبعه د خپلو بنسټیزو دندو، یانې د هېواد لوښو او زامنو ته د درسي کتابونو د چاپولو په څوا کې یو ځل بیا ددې برې ترلاسه کړ، چې د یو ځوان او تکړه شاعر محمد عالم حیران، د شعرونو مجموعه چاپ کړي.

محمد عالم حیران په یوې غریبې کورنۍ کې سترګې پرانیستې، خپل خوږ عمر یې خلکو ته د خدمت په لار او د خپلې مورنۍ خوږې ژبې پښتو په پاللو او روزلو کې تېر کړی دی.

د حیران د شعرونو دا مجموعه د ښاغلي محمد اسمعیل یون په زیار او هڅه راټوله او چاپ ته تیاره شوې ده. د حیران شعرونه یو خاص خوند او کیفیت لري او لکه څنګه چې له زړه نه پاڅېدلي په زړه لګي او هغه ته قوت ښښي. د ښوونې او روزنې مطبعه په داسې حال کې، چې ښاغلي یون ته د هغه د کار او زیار په لار کې ستر بریالیتوبونه غواړي، خپله دنده بولي، چې د هېواد د بډای فرهنګ په ژوندي ساتلو کې د هر راز علمي، ادبي او هنري اثارو په چاپولو او خپرولو کې خپله ملي او هېوادنۍ دنده سرته ورسوي.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

په درنښت
ډيپلوم انجنير عبدالکبير کاکړ
د ښوونې او روزنې د مطبعې رئيس

Downloaded from: The Digital Library

سریزه:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه په هغو ګلځېرو کې مخ د یار لټوم

ولسي شعر او شاعري د هرې ټولنې د ادبیاتو یوه ځانګړې او غوره برخه جوړوي او د ادبیاتو د نورو برخو تر څنګ په ډېر ژور ډول د ټولنې د حالاتو او پېښو انځورنه کوي.

په ولسي شاعرۍ کې د ټګۍ بړګۍ او تېر ویستلو نښې او نښانې نه لیدل کېږي، له یوه پاک زړه څخه راوتلې وي او د هر چا د زړونو تل ته ننوزي. په ولسي شعر کې د کوم واکمن ستاینه او د هغه د زور تر برچې لاندې د هغه توصیف نه لیدل کېږي او نه دا شاعري د بازار په تله د ورځې په نرخ خرڅېږي، بلکې ولسي شعر او شاعرۍ د ټولنې تاریخ دی، د هغې د ماضي هنداره ده او د راتلونکي لپاره الهام.

او ښه خو لا دا ده چې زموږ د پښتو ژبې ولسي شاعري ډېره غني او پراخه ده او زموږ د ټولنې او د هغې د روحیاتو د پېژندنې یوه ځلېدونکې پاڼه ده. ولسي شاعري خپله په ولس کې د زېږېدونکو شاعرانو زېږنده ده او د پردیو له هر ډول اغېزې څخه لرې پاتې ده.

Downloaded from: The Digital Library

یو لیکوال وایي: ((د خلکو سندرې هغو خلکو ویلي دي چې سواد یې نه درلود. لیکن او لوستل یې په عمومي توګه نه وو زده او دا سواد نه لرل باعث شوې ده، چې عامیانه شاعران د هر ډول بهرني تاثیراتو څخه محفوظ پاتې شي. دوی کومه نمونه، نه درلوده چې د هغه څخه تقلید وکړي د شعري قواعدو کوم اقتدار نه و، چې د هغه څخه پیروي وکړي. نو دوی مجبور وو، چې د خپل شخصي ابتکار څخه کار واخلي او نوی شعر خلق او ایجاد کړي او دې مجبوریت داسې ادب راپیدا کړی دی، چې لوړ شعري ارزښت لري او په واقعي توګه د یوه ولس روح منعکسوي.[1]

یو بل پوه وایي: ((د عوامو هنر همېشه ساده وي، زیات تجمل او سینګار نه قبلوي او د ژوند له حیاتي اړتیاوو سره پیوستون لري.))[2]

د پښتو شاعرۍ زیاته برخه د پښتو په ولسي شاعرۍ پورې تړلې ده. هغه خوند او زور چې زموږ په ولسي شاعرۍ کې لیدل کېږي او د خلکو زړونو ته ښه رسېږي، زموږ په معیاري شاعرۍ کې چې د باسوادو یا د تحصیل لرونکو

[1] پوهاند دوکتور مجروح، وږمه مجله، ۱۳۵۴ل کال، ۴ګڼه، ۲۷مخ.
[2] محمد صدیق روهي فولکور پېژندنه، د علومو اکاډمي، ۱۳۶۵ل کال، ۱۲۸مخ.

Downloaded from: The Digital Library

شاعرانو زېږنده ده او د هغوی له خوا رامنځته شوې، نه لیدل کېږي. اوس هم په زیاتو کورونو کې حتی د ښارونو په زیاتو کورونو کې د سیمه ییزو او محلي سندرغاړو کیسټونه اورېدل کېږي او دا ددې ښکارندويي کوي، چې زموږ ولسي شعر زموږ د خلکو پر زړونو ښه لګېږي او له هغه څخه خوند اخلي.

د پښتنو زیاتې او یاکه ووایو ټولې سیمې له ولسي شاعرانو څخه ډکې دي، خو په ځانګړي ډول د هېواد ختیزه سیمه د پښتو د ولسي شعر او هم د معیاري شعر او ادبیاتو د یوې سترې زېږندویزې سیمې حیثیت لري. دلته داسې شاعران زېږېدلي، لوی شوي او ژوند یې له لاسه ورکړی، چې کلونه کلونه به یې د شعرونو انګازې زموږ د خلکو په زړونو کې تاوېږي. د ملنګ جان، محمدنور، شیخ احمد خان، حنان او له داسې نورو نومونو سره زموږ خلک ښه بلد دي او پر زړونو یې ښه لګېږي، خو موږ دلته پر یو بل ولسي شاعر محمد عالم حیران چې ده به هم د هغو ځای نیولی وای خو ژوند ورسره یاري ونه کړه او په ډېره ځوانۍ کې یې ورژاوه او له شعرونو ډک زړه یې ګور ته کښته کړ، خبرې کوو. خو بیا هم ده د ژوند په ډېره تنګه او لنډه موده کې د خلکو په زړونو

Downloaded from: The Digital Library

کې خپل ځان ته لاره پرانیستله او په خپلو خوږو شعرونو او اواز یې تل تر تله د خلکو په زړونو کې د اوسېدو ځای پیدا کړ. دی د لغمان ولایت د الینګار په ښکلې شاعرانه سیمې، هغه سیمه چې طبیعت یې شاعرانه دی، جوړښت یې شاعرانه دی او خلک یې شعر مزاجه دي، زېږېدلی دی، نو باید حیران ښه شعرونه ووایي او خواږه یې ووایي.

یوه لیکوال، هغه وخت چې حیران ژوندی، و د هغه په باب لیکلي: ((محمد عالم حیران د محمد سالم زوی د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ په کټهل کې پر ۱۳۳۰ل کال زېږېدلی دی. نوموړی شاعر له ډېرې غریبې کورنۍ څخه دی، کسب یې نجاري دی، سربېره پر دې چې تکړه نجار دی په زړه پورې هنرمند هم دی، ډېر کیسټونه لري. نوموړي شاعر مکتب نه دی لوستی، سواد یې له خپلو همزولو څخه زده کړی دی.

حیران د شعرونو دوه مجموعې لري، چې دده د وینا له مخې یې د شعرونو تعداد (۲۲۰۰) ټوټو ته رسېږي، اکثره شعرونه یې عشقي دي. د ښاغلي حیران ځینې شعرونه د ورځپاڼو له خوا چاپ شوي او ځینې شعرونه یې په راډیو او ټلویزیون کې د هنرمندانو له خوا ویل شوي دي)).[1]

---

[1] الینګاري شاعران، عزیز تحریک، ناچاپ.

Downloaded from: The Digital Library

کله چې حیران پنځه کلن و ، نو له خپل پلار سره یې په نجاری کې مرسته کوله او کله چې یې د خپلو ملګرو او په مسجد کې د کتابو د لوستلو په واسطه سواد زده کړ ، نو له شعر او شاعرۍ سره یې هم علاقه پیدا شوه او په لږه موده کې یې پر شعر ویلو پیل وکړ او پر ۱۳۴۵ل کال یې خپل ځینې شعرونه محلي هنرمندانو ته ورکړل او د هغو له خوا زیات تشویق شو. حیران پر ۱۳۶۱ل کال د کابل د تلاشۍ په کنډک کې سرتېری شو ، څه موده وروسته له هغه کنډک څخه جنایي کورس ته معرفي کړای شو. پر ۱۳۶۲ل کال له کورس څخه فارغ شو ، د همدې کال د میزان په میاشت کې یې د وظیفې پر اجرا کولو پیل وکړ او د همدې کال د جدي میاشتې پر لسمه نېټه د لغمان ولایت د ((ده زیارت)) په کلي کې په یوې مخامخ جګړه کې شهید شو. روح دې ښاد وي.

له محمد عالم حیران څخه دوه زامن او دوه لورګانې پاتې دي. اوس راځو د حیران د شاعرۍ ځرنګوالي او څومره والي ته !

حیران د خپل ټول ۳۲ کلن ژوند په موده کې هر څه چې یې له لاسه کېدل ویې کړل او ښه خو لا داده ، چې د ژوند سختیو او کړاوونو د شاعرۍ پر لاره بوته او په کومې بلې لارې یې د تلو تکل ونه کړ. سعدالله جان برق وایي: ((په هر چا چې غم ډېر شي

Downloaded from: The Digital Library

نو دريو شيانو ته به مخه کوي. يا به لېونی کېږي، يا به شرابو ته پناه وړي او يا به شاعرۍ ته مخه کوي.)) [1]

که موږ د ژوند د سختيو پورتنيو دريو نتيجو ته وګورو، نو ښه به هغه څوک وي، چې شاعرۍ ته مخه کړي او يا شاعري ورته مخه کړي او دوه نورې خو يې انسان د ټولنيز ژوند له عادي بهير څخه باسي. خو حيران هم ښه په دې دی، چې شاعرۍ ته يې مخه کړې او په دې توګه يې د ژوند له سختيو سره د مبارزې لاره نيولې ده. حيران د خپل ځوان او لنډ عمر په موده کې وکولای شول، په خپلو ځوانو شعرونو سره د ژوند او د خپلې ټولنې مختلف اړخونه را وسپړي او د شعر او نظم په ژبه يې د موسيقۍ څپې هم له شعر سره يوځای کړي، چې وکولای شي د خپل زړه کوکې په لا ښه ډول خلکو ته ورسوي.

---

[1] لاس او ګرېوان، د عبدالرشيد رشيد خار د شعرونو جونګ، د سعدالله جان برق سريزه.

Downloaded from: The Digital Library

هغه په ډېره تنکۍ ځوانۍ کې پر شعر لیکلو پیل کړی و، کله چې د هغه شعرونه محلي سندرغاړو د موسیقۍ په څپو کې ولوستل، نو دده پېژندګلوي هم له هغو سره زیاته شوه، ترڅو چې دی یې هم له خپلو شعرونو سره یوځای د موسیقۍ زړه راکښونکي سمندر ته کش کړ او دې کار خو د حیران شاعري او شهرت ته دومره ځواک ورکړ، چې نن یې موږ هم دې ته مجبور کړو، چې قلم راواخلو او د هغه د ژوند او سندرو په باب تر وسه وسه څه ولیکو. حیران د خپل ژوند تر وروستي بریده د څومره والي او څرنګوالي له پلوه د کتنې وړ شعرونه لیکلي او په دې موده کې یې په خپل اواز په سلګونو کیسټونه ثبت کړي دي. خپل شعرونه یې هم د موسیقۍ په څپو کې ویلي او د نورو هم.

د حیران ټول شعرونه د موسیقۍ په څپو برابر دي، چې دا کار زموږ د ولسي شعر یوه غوره ځانګړتیا ده او برابر خو بأید ځکه وي چې هغه په خپله یو مین هنرمند و او پر موسیقۍ پوره بلد و. اوس په لغمان ولایت کې داسې کور کوم یو که پیدا شي چې دی ټیپ غږوي او د حیران کیسټ دې ورسره نه وي، ما هم د هغه زیات شعرونه د هغه په خپل اواز او هم د نورو سندرغاړو له خولې له کیسټونو څخه د کاغذ پر مخ کښلي دي.

د حیران د شعرونو د زور څپې نه یوازې د یوې محدودې سیمې له پولو څخه رابهر شوې، بلکې زموږ د یوه معیاري

Downloaded from: The Digital Library

شعر په توګه یې په ټول هېواد کې انګازې وکړې او ډېر ځله به مـو دا شـعر د راډیـو افغانسـتان لـه څپـو څخـه د مشـهورو سندرغاړو له خولې اورېدلی وي، چې وایي:

هر سهار چې د چمن کونج او کنار لټوم
زه پـه هغه ګلـځېرو کـې مـخ د یار لټوم

حیران سره له دې چې ښوونځی نه و لوستی او تحصیل یې نه و کړی او نه یې د شعر او شاعرۍ په باب کومه علمي څېړنه او پلټنه کړې وه، خو څرنګه چې د شاعرۍ زیاتـه زېږندوینه پـر فطرت ولاړه ده، ده هم له خپل فطري لیاقت او ذکاوت څخه پـه کار اخیستلو سره دا سې شعرونه وزېږول، چې مړینه به یې ډېر کلونه په بر کې ونیسي او د ځینو مړینه خو بـه یې تـر هغـه چې زموږ ولس ژوندی وي، ناشونی کار وي.

حیران د شعر په بېلابېلو فورمونو کې شعرونه کښلي، خو ده خپـل زیـات شـعرونه همدغـه د پښـتو د ولسـي شـعر پـه چوکاټونو، یو شمېر یې د غزل او یو شمېر نور یې په پښتو کې بـاب لـه عربـي ژبـې څخـه راغلیـو چوکـاټونو کـې لیکلـي دي. شعري ژبه یې نرمه، ساده او روانه ده او لـه تجمـل، پېچلتیـا او تېروستنې څخه خالي ده. دا سې ښکاري چې خپل ټول شعرونه یې له پاک زړه څخه راکښلي او هېڅ ډول کینې تـه یـې پـه کـې ځای نه دی ورکړی، چې دا هم زموږ د ولسي شعر یوه بلـه غـوره ځانګړنه ده.

Downloaded from: The Digital Library

څرنګه چې حیران پر موسیقۍ پوره بلد و ، نو شعرونه یې د موسیقۍ له څپو سره ډېر ښه ویل کېږي او په ځینو وختونو کې خو په سېلابي سیستم پسې هم دومره نه دی ګرځېدلی مقصد چې له موسیقۍ سره برابر راغلی، په همغه یې بسنه کړې ده، ځینې شعرونه یې که د کاغذ پر مخ همداسې ووایو نو شاید له سکتې سره به مخامخ شو ، خو که د موسیقۍ له څپو سره یې یو ځای کړو ، ډېر خوند به ورڅخه واخلو ، وګورئ دا شعر له موسیقۍ سره څومره ښه راغلی دی:

ســترګو دې بیــا نــاغې پیــدا کړلــې غمجنــې دي
چــا نــه ګـیلــه مــنې دې د زړګــي ســره
خــاطر دې بیــا ولــې مــلال دی د زړه ســره زمــا
ســترګې دې بیــا نـاغې نـاغې شـوې نـاز پـروره زمـا
چاتــه لــه درده غــاښ چیچــی لــرې دلبــره زمــا
په مخې دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دي
تر پایه...

او یا هم دا شعر:
د زړګي پټ زخمونه وښیمه چاته
سل کړم د مینې سودا

Downloaded from: The Digital Library

د محتوا له مخې د حیران په شعرونو کې ملي، وطني او د ځانګړي انساني مینې روحیه زیاته لیدل کېږي، خو په دې کې بیا انساني مینې ته ځانګړی ځای ورکړ شوی دی.
د حیران د شعرونو یوه بله غوره ځانګړنه په دې کې ده، چې دی سره له دې چې په یوې داسې شاعرانه سیمې کې زېږېدلی، چې شاوخوا یې ټوله ولسي شاعرانو نیولې وه، خو دی هېڅکله د هغو تر اغېزې لاندې نه دی راغلی. کله چې په کیسټ کې د هغه شعر د کوم هنرمند او یا په خپله د هغه له خوا ویل کېږي، سړی له ورایه پوهېږي چې دا د حیران شعر دی. حتی ډېر خلک چې سواد هم نه لري، له نورو شاعرانو څخه یې شعرونه بېلولی شي او دا ځکه چې دده په شعرونو کې یو ځانګړی درد پروت دی. که د شعر پېژندنې او اروا پوهنې له مخې د حیران پر شعرونو سوچ وکړو، نو دی له ژوند څخه ناراضه او نا امیده ښکاري. زما په فکر او ګومان دده دا نهیلي له دوو وجو کېدی شي ده ته پېښه شوې وي:
په لومړي ګام کې د ځانګړي انساني مینې له کبله چې شاید چا سره یې مینه درلودله او بیا خپلې هیلې ته نه دی رسېدلی. او په دویم ګام کې د اقتصادي ستونزو له کبله،

Downloaded from: The Digital Library

ځکه چې دی له کوچنیوبه له سترو اقتصادي ستونزو سره مخامخ و.

خو بیا هم په شعر کې یې دومره زیاته نا امیدي نه لیدل کېږي چې سړی حکم وکړي، چې دی په مطلق ډول په نهیلۍ کې غرق دی، خو له اواز څخه یې داسې برېښي چې د ژوند شپې پرې چندان ښې نه دي تېرې شوي. حیران د خپل عمر په ډېره لنډه موده کې په دې بریالی شو، چې ډېر شعرونه یې زموږ له معیاري شعر سره سیالي وکړای شي او که د موسیقۍ له څپو سره یې برابرښت په پام کې ونیسو، زموږ تر ډېرو معیاري شعرونو ښه برېښي، وګورئ دا غزله:

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنیا زما په غم ژاړي
زما د ژوند صحنه قلم لیکلې
که حیران نه ژاړي قلم ژاړي

اویا هم دا غزله:

ما ته په کعبه د چا قسم مه راکوه
مینه مې حرم دی بل حرم مه راکوه

دغه راز د حیران په شعرونو کې د ځانګړې ژمنې روحیه هم ښه ځلېږي، هغه له نن څخه لږ تر لږه پنځه لس کاله وړاندې په خپل شعر کې وچو شونډو، په اوښکو لندو سترګو، زګېروېو

Downloaded from: The Digital Library

او سلګیو ته ځای ورکړی دی، خو زموږ ځینو ځوانو شاعرانو اوس قلم تېره کړی دی او پر دې شیانو خپل وخت تېروي.

ملګریـــه ســـتایه خـــط و خـــال ســـتایه
ښـــکلا د ښـــکلو د جمـــال ســـتایه
په اوښکو سپینې سترګې څه کړې پرېږده
د تـــورو ســـترګو نـــاز و خیـــال ســـتایه
تر پایه...

همدا ډول حیران د ټولنې د هغه وخت د روان ژوند په باب او په هغې کې د اشخاصو د چلند په باب هم په ښکلې بڼه انتقادي نظمونه لیکلي او د خلکو غوږونو ته یې رسولي او پر خلکو هم ډېر ښه لګېدلي، دا ځکه چې خلکو دا کارونه په خپلو سترګو لیدل او ورسره پوره بلد وو. سره له دې چې دده دا ډول لیکنې به پر هنري ارزښتونو ولاړې نه وي، یانې شعري ځانګړنې به په کې په پوره ډول نه وي مراعات شوې، یانې نظمونه دي، خو خلکو او ولس ته یې تر ډېرو شعرونو زیات ارزښت درلود، دا ډول نظمونه د هر شاعر په شعرونو کې موجود وي، هېڅ داسې شاعر نه شته چې د هغه ټوله شاعري دې پر هنري معیارونو ولاړه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د حیران دا نظمونه پر خلکو ښه لګېدل، وګورئ دا نظم یې:

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکې د سر ماما
مرض ته ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

او یا هم دا نظم:

د الینګار موټر کې مه ځئ غورازه ده
ترلې جنازه ده ځان ساتئ ګوره خلکو

یوه بله خبره چې د یادولو وړ ده، هغه داده چې هنرمند ته زموږ په ټولنه کې تل ترتله په ټیټه سترګه کتل شوي. حیران هم دې خبرې ته متوجه دی او وایي:

د جاهلانو خندا اورمه ځورېږم
خلک مې ولې کچه بولي
هنر زما پیشه ده

دغه راز یو بل ټکی چې د حیران په شعرونو کې د یادولو وړ دی هغه دادی، چې په شعرونو کې یې ځینې کلمې له

Downloaded from: The Digital Library

محاوروي شکل سره سمې راوړې دي، یانې څنګه چې په ورځني ژوند کې د خلکو له خوا کارول کېږي.
لکه:

درد مې په زړه دی ته ګولی ((راکی)) د سر ماما

دلته د (راکوې) فعل د (راکی) په بڼه راغلی دی.
په هر حال حیران شاعر و او ښه شاعر و او شعرونه به یې تر ډېره وخته زموږ د ولس او خلکو په زړونو کې پاتې وي. په پای کې له درنې خور ځوانې شاعرې پلوشې ساپۍ، ګران وروز ځوان شاعر لعل پاچا او ګران شاعر عاشق الله فریاد څخه د زړه له کومې مننه کوم، چې له ما سره یې د مرحوم حیران د شعرونو په راټولو کې مرسته وکړه او په همدې هیله چې خدای بښلي حیران ته خدای اته واړه جنتونه ورکړي او روح یې ښاد وي، خپلو خبرو ته د پای ټکی ږدم.

په درنښت
په ټوله پښتنه مینه
اسمعیل یون
۱۳۶۹ل کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر سهر چې د چمن کونج و کنار لټوم
زه په هغه ګل ثبېرو کې مخ د یار لټوم

ما د مینې فیصلو کې یو اشنا غوره کړ
محبت مې د ګلرخو په دنیا غوره کړ
اوس د مینې په ساحو کې وفادار لټوم

ژوند مې مینه مرګ مې مینه سودا مینه ده
ما د زړه په سر ښکل کړی رښتیا مینه ده
اوس په مینه د خوږې مینې دلدار لټوم

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د زلفو زولنو کې زړګی ګیر دی زما
نه مې خوب شته نه خندا شته مدام ویر دی زما
ستا د تورو زلفو څوکې تار په تار لټوم

رنګ مې تور دی وچې شونډې سودایي غونډې شوم
کورا او کلی رانه پاتې صحرایي غونډې شوم
زه حیران د تورو غرو څوکې ناچار لټوم.

Downloaded from: The Digital Library

✵

پاکــه ربــه نــن د مینـــې اشـــنا نـــه شـــته
ځمکــه نــه شــته اســمان نــه شــته دنیــا نــه شــته

پـــرون جـــوړې منظـــرې وې پـــه ســـرو ګلـــو
نـــن خـــورې ورې کېـــږدۍ پـــه بیـــدیا نـــه شـــته

پـــه ســـرو ګلـــو بـــه غوغـــا وه د بلبلـــو
هغـــه ســـوز و ســـاز بلبلـــې بـــورا نـــه شـــته

کـــانې بـــوټې راتـــه لپـــې لپـــې ژاړي
وایـــې ښـــکلې نـــازولې لـــیلا نـــه شـــته

بېهـــوده د وفـــا تمـــه کـــړې حیرانـــه
ګلرخـــانو کـــې یـــو ټکـــی وفـــا نـــه شـــته.

Downloaded from: The Digital Library

د زړګي پټ زخمونه وښيمه چاته
سل کړم د مينې سودا
خاونده هېڅوک مې غوږ نه نيسي ژړا ته
سل کړم د مينې سودا
د بېلتانه په تور ماتم کې
ځان رانه ورک دی په عالم کې
څه وکړم لاس مې نه رسېږي بلې خواته
سل کړم د مينې سودا
نور به په څه زړګی خوشال کړم
را چې په خپله ځان حلال کړم
څو به سرې ګيلې کوم اشنا ته

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com

سـل کـړم د مینـې سـودا
په تندي تل خورم ګوزارونه
وهم د سرو وینو غـړپـونـه
عالمـه څـه بـه مـې پېښـېږي انتهـا تـه
سـل کـړم د مینـې سـودا
وینې دې ډنډ ګرځي ګوګل کې
لـه نـاروا بـه څـه حاصـل کـې
حیرانـه څـو بـه لاس پـه نـام یـې بېوفـا تـه
سـل کـړم د مینـې سـودا.

(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

د ژوندون په سرمايو مې تالان راغی
په ګلشن زما د وصل خزان راغی

يو پرهار نه دی چې غم د تشخيص وخورم
مرګنی د يار له لوري پيکان راغی

پرورش مې د خاطر په وينو ورکه
اوس خزان مې په هغه ګلستان راغی

د زړه وينې مې شراب ورته نيولي
ښه چې بيا مې نازولی جانان راغی

که په سترګو د وفا ورته نظر کړي
په اميد د وصال سوی حيران راغی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاره داسې خوار زار شې لکه زه
په غمونو ګرفتار شې لکه زه

خدای دې اور د عاشقۍ په تندي بل کړه
چې خبر د عشق په کار شې لکه زه

چې دا هومره اجتناب کړې له عاشقو
هسې ګیر په ګل رخسار شې لکه زه

د غمجنو غم هوس مه بوله پوه شه
له غمجنو خبردار شې لکه زه

زه حیران به نو نور ثه وایم دلبره
د غمونو سزاوار شې لکه زه.

Downloaded from: The Digital Library

ستا د غم غشی مدام د زړه په سر خورم
ناست په ویر یم مدام وینې د ځیګر خورم

دا خو ستا د زېبا حسن ګدایي ده
جاهلانو تندکونه در په در خورم

که د یار له لاسه زهر او زقوم وي
په مزه یې لکه شات او یا شکر خورم

زه حیران به عاقبت ځان پرې قربان کړم
په ډیوه د مخ ځرخونه برابر خورم.

Downloaded from: The Digital Library

✵

طبيبه نه روغېږمه مشکل مې شو علاج
له تشې تبې نه يمه د سل مې شو علاج

بې ځايه خواري مه کړه زه په خپل مرض پوهېږم
قسم زما په رب دی نور په هېڅ شي نه روغېږم
د يار ديدن علاج دی نه چې بل مې شو علاج

دوه سترګې راښکاره کړه نور مې هېڅ په ارمان نه شته
درمان زما د رنځ دی اشنا، بل څه درمان نه شته
بس دا تسکين د رنځ دی تل تر تل مې شو علاج

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

د ناز په کرشمو کې دې يو بل عجيب اثر دی
ارمان د ناچار عمر او تسل مې د ځيگر دی
خوږو سترگو ستونه مو سېدل مې شو علاج

لاسونه را تر غاړه مو سکه خوله په خندا ډکه
ابتره ساه نيولې وار خطا ده ثکه پکه
حيرانه په رښتيا چې اوس بېلکل مې شو علاج.

Downloaded from: The Digital Library

✵

کلـه چـې د مینـې ډکـه ښـکلې دنیـا ورانـه شـوه
بیـانو د عاشـقو زنـده ګـي پـه رښـتیا ګرانـه شـوه

زړه په یار مین شو سترګې ژاړي ګرېوان څیري شو
ټولـه رسـوایي مـې لـه ټـوټې ټـوټې ګرېوانـه شـوه

زه ملامــت نــه یــم مــا د مینــې قــانون ومنــه
ښـه ده چـې خطـا او سـهوه ټولـه لـه اشـنا نـه شـوه

زه بــه د غمجنــې زنــده ګــۍ شــکایت چاتــه کــړم
واړه بـې رحمـي مـې لـه دې بـې رحمـه جانانـه شـوه

حـال زمـا د سـوي، لـه دې سـوو اوښـکو وپوښـته
دغــه افســانه د تمــام عمــر لــه حیرانــه شــوه.

Downloaded from: ketabton.com: The Digital Library

✵

ملګريـــه ســـتايه خـــط و خــــال ســـتايه
ښـــــکلا د ښــــکلو د جمـــــال ســـتايه

پـه اوښــکي سـپيني سترګي څـه کـړي پربـړده
د تـــــورو ســـــترګو نـــاز و خيــــال ســـتايه
زمـــا پتـــري د وچـــو شـــونډو خـــوښ دي
تـــه دې پـــه ســـرو شـــونډو زلال ســـتايه
زه بـــه زګېرو يـــو تـــه ســـلګۍ وهمـــه
تـــه کـــوم بـــې غمـــه زړه خوشـــال ســـتايه
زه تـــــومتي د زولنــــو لايــــق يـــــم
تـــه نـــن د ښــکلو زلفـــو جـــال ســـتايه

زه بـــه تقـــدير پســـې بيـــد يا لټـــوم
د نـــاز حـــرم کـــې تـــه وصـــال ســـتايه.

Downloaded from: The Digital Library

سپینې سپوږمۍ ځار دې شم ما سره ناکام کوه
حال مې د زړګي وایه یار ته مې سلام کوه

ناست یم یکتنها په غم، سترګې مې په اوښکو نم
ډک مې له ګیلو سره دا رنګین پیغام کوه

زړه شو په لمسون د چا، لاړه په لټون د چا
تا ته نیمه خوا درځي ګرانې لر پرې پام کوه

لاس په نام د قت سره، ورشه محبت سره
سوال مې د وصال سره ښه په احترام کوه

وبسه د حیران پیغام، دا د مینې ډک سلام
نور نو د ښکلا صفت ګوره لاس په نام کوه.

Downloaded from: The Digital Library

د نازولو په یاد خیال و سودا شومه زه
ځیرې ګرېوان ګرځمه رسوا رسوا شومه زه

زما د زړه پیمانه، له غمو ډکه شوله
خیال و سودا مې په، سر نن بې درکه شوله
د هرچا ګوته راته، د تومت لکه شوله
لاړم د غرو څوکو ته سر په صحرا شومه زه

ما د زړګي شیشه کې، اشنا لیدلی دی
د خوږې مینې په راز، مې پېژندلی دی
د خیله لاسه مې اور، ځانته لږلی دی
خیر که پتنګ په شانې دود په ښکلا شومه زه

Downloaded from: The Digital Library

سترګو کې بیا د اوښکو ، جوړې جرګې غونډې شوې
ستا د دیدن فیصلې ، په کې خوږې غونډې شوې
اشنا د زړه ستنې مې ، درته کږې غونډې شوې
درځم د مرګ په لاره خیر که تالا شومه زه

ستا په یارۍ کې اشنا ، رابانـدې دا راغـی
د کـور و کلـي پوزخنـد ، د لېونتیـا راغـی
وایي حیران لېوني ، هغـه ده بیـا راغـی
خبر لـه ځانـه نـه وم انګشـتنما شـومه زه.

Downloaded from: The Digital Library

✵

غـــم دي پـــه مـــا زور و پـــټ پـــټ مـــې ژړل
زه وم د غـــم کـــور و پـــټ پـــټ مـــې ژړل

جـــوړه قتـــل ګـــاه وه مينـــې ژړېـــدې
هـــر طـــرف غوغـــا وه ســـرې لمبـــې ختـــې
بـــل د هجـــران اور و زړونـــه داغېـــدل

خولـــه پـــه خنـــدا ډکـــه وه ښـــکلې بـــې پـــروا
ناســـته څکـــه پکـــه وه ســـپين مـــخ يـــې زېبـــا
تـــور زلفـــان يـــې خـــور و ، ورو ورو رپېـــدل

خيـــال د اشـــنا يـــاد شـــو لاړم لاس پـــه نـــام
زړه پـــه ديـــدن ښـــاد شـــو ومـــې کـــه ســـلام
بخـــت د حيـــران تـــور و يـــار کلـــه کتـــل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما چې ولیده د یار ښکلی بشر
لکه خاص چې وي په ما باندې اختر

توري زلفې یې په ناز شانه کولې
لور تر لوره کښته پورته و معطر

کرشمو کې یې یو بل عجب اثر و
زما خوار زړګی یې خوار کړ یو نظر

بې پروا مې خوا نه تېره شوه موسکۍ شوه
اور یې بل کړ د حیران د زړه په سر.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

څو به ارمانونه د زړه تنګ ساتم
نوره به دې لار لکه ملنګ ساتم

تا چې په سرو وینو سترګې سرې کړلې
زه به لیمې سرې په وینو رنګ ساتم

سترګو مې د سترګو لار څارلې ده
غوږ کې د اشنا د پاولو شرنګ ساتم

درد د رِندو سترګو له دوا شوله
ځکه تورې خاورې د پتنګ ساتم

زه حیران به اوس زړګی تسل کړمه
داګیلې به یار ته په پالنګ ساتم.

Downloaded from: The Digital Library

✵

په سترګو کې د مینې پټ اسرار مزه لري
نازو نه کرشمې د خپل دلدار مزه لري
بورا دی که بلبل
صفت کوي د ګل
مثال نه لري بل
خوږې خوږې خبرې د رېبار مزه لري
خوبان که جنګ و قار کړي
د شنو لښتو ګوزار کړي
عاشق پرې افتخار کړي
د ښکلو اخ و ډب کې دندو کار مزه لري

وعده چې د وصال وي

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

د مینې پُرس و پال وي
غمونه ټول پایمال وي
عالمه هغه شپه د انتظار مزه لري
د مینې داسې کار وي
هر څوک چې ګرفتار وي
حیرانه خوار و زار وي
ټول ژوند د عاشقانو ناقرار مزه لري.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com

د بدو بد د ښو به ښه ياد يږي
وايه اشنا د تا به څه ياد يږي

هر څه به تېر شي مګر هېر به نه شي
د خوږې ژبې به خواږه ياد يږي

هر څه کوې خو ناروا مه کوه
داسې خو نه چې دا به نه ياد يږي

ترخه ترخه وي تريخ تاريخ جوړوي
د نن ترخه سبا ترخه ياد يږي

سترګې نږدې کړه د حيران زړګي ته
ستا خوږې سترګې يې د زړه ياد يږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

لېــــونۍ مینـــــې دې هســــې لېـــونی کـــړم
چـــې همـــه واړه عـــالم کـــې خنـــدنی کـــړم

مســـتې سترګې دې د سـرو لبـانو سـت کـړي
بـې صـبري دې سـپینې خـولې تـه هـولنی کـړم

چـې د مـخ ډیـوې دې بلـې پـه تـور تـم شـي
هغــــه دم بـــه ځـــان و جســـم ســپېلنی کـــړم

تېـر خـو هېـر دي پـه حیـران د سـبا پرېـړده
کـــه یـــو ځلـــې دې رایـــاد لا پرونـــی کـــړم.

Downloaded from: The Digital Library

✵

زما ژوند د یار له غم سره مزه که
لکه گل د اوبو نم سره مزه که

د زیبا حسن کتو لایق دي نه یم
پیغمبر لوح و قلم سره مزه که

پاکه مینه د حیران پاکه اشنا ده
ځکه مینه مې صنم سره مزه که.

Downloaded from: The Digital Library

✵

شـیرینه یـاره نـو پـه خولـه بـه ځـو ګـیلـې کومـه
پرېـږده چـې مینـه کـې سـلګۍ وړې وړې کومـه

یو خوا دې غم د تورو سترګو کړم زخمي په ځیګر
بـل دې هجـران پـه زړه را ومنـډه د ظلـم خنجـر
خلاصـه مینـې دې پـه غـم کـې کړمـه شـام و سـهر
درتـه ګیلـې بـه نـو د کـومې قبیلـې کومـه

زړه مـې مجنـون شـو رانـه غـواړي د لـیلا سـترګې
لکـه ماشـوم یـې کړلـې سـرې نـو پـه ژړا سـترګې
نـه شـته نیازبینـه کـه ړنـدې شـوې د دنیـا سـترګې
خاونـده چـا نـه بـه تپـوس اوس د لیلـې کومـه

سـوی حیـران یـم سـوی آه سـوی فریـاد کومـه
ژړا لـه غمـه سـتا د دوه سـترګو پـه یـاد کومـه
وړې سـلګۍ بـه د مجنـون او دفرهـاد کومـه
دا مـې پـه برخـه دی سـلګۍ وړې وړې کومـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګیه تا ته لیلا بیا یاده شوه
ماته جفا د بې وفا یاده شوه

غوټې په موسکه خوله خندا کوله
بلبله ستا مې واویلا یاده شوه

شبنم له ګله بېلېده ژړل یې
ځکه مې سمدستي ژړا یاده شوه

حیرانه حال مې د پتنګ ولیده
ماته د مینې ناروا یاده شوه.

Downloaded from: The Digital Library

✵

نیمــــه شـــــپه وه د خیــــالونو ولــــولې راغلـــــې
د غمونــــــو ډلــــــې ډلــــــې قـــــافلې راغلـــــې

نیمــه شــپه وه چـــې د هجــر لمبــه بلــه شـــوه
دا د غـــم لمبــــه مـــې تـــاوه لـــه ګوګلـــه شـــوه
زړه زخمي شو شنې لوخړې مې له خولې راغلې

سترګې پټې خیال کې ډوب د خپل اشنا شومه
لاس مې پاس په تندي کېښود په ژړا شومه
لــه هیبتــه مـــې پــه مــخ ســرې خــولې راغلــې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنها ناست یمه فریاد د یار په یاد کوم
سوی سوی اسویلی سوی فریاد کوم
هرې خوا نه د هجران د غم لمبې راغلې

نور څه نه و توره شپه وه یو حیران غریب
یک تنها په غم کې ډوب کم بخت پرېشان غریب
ځکه خولې ته مې نیمګړې څو ګیلې راغلې.

Downloaded from: The Digital Library

✵

پــه زړه مــې د ژونــدون هغــه نازونــه ټــول ارمــان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
ارمـــان مـــې هـر زمـان دی ، د تــورو تــورو ستــرګو

ســـوری ســـوری ځیګــر دی، د مینـــې انتظـــار کـــې
پـــه زړه مـــې جــوړ محشــر دی، د مینـــې انتظـــار کـــې
یـــو مینـــه زمانـــه ده اشـــنا ډیـــر دي عاشـــقان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
څـــوک ســـر وهـــي ژړیـــږي، اختـــه پـــه اند ېښـــنو
څـــوک زړه مېښـــي ځـــوریږي اختـــه پـــه اند ېښـــنو
لــه اوښــکو وینــو ډک یــې انتظــار دوا ړه چشــمان دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو
نـــن تېـــره پـــه ســـبا شـــوه، تـــر څـــو بـــه لا حیـــران یـــې
ســـبا د غـــم ســـودا شـــوه، تـــر څـــو بـــه لا حیـــران یـــې
رنـــګ ژیـــړ پـــه یارانـــه کـــې وچـــې شـــونډې د حیـــران دي
د تـــورو تـــورو ســـترګو.

Downloaded from: The Digital Library

هسې غم کړمه د ښکلو بې اختیار
په رڼو سترګو مې ورکه کړله لار

نه پوهېږم چې دا څه رابانديې شوي
چې نه یار شم پېژندلی نه اغیار

سرې لمبې شوې رانه تاوې په کې سوځم
راته اور شو نو ښایسته ښکلی ګلزار

که د ټول جهان خوبان ټول وفادار وي
په قسمت د خوار حیران دی جفا کار.

Downloaded from: The Digital Library

ودې ســـوم جانانـــه ســـترګو کـــې اثـــر لـــرې
زړه مــې شــو قلــم قلــم څــه خيــالي بشــر لــرې

راشــه ســاه مــې خپــږي روح مــې تاتــه انتظــار دی
ای د زړګــي ســره نــور پــه دې کــې بــې اختيــار دی
مرمـــه بـــې لـــه تانـــه چـــا بانـــدې نظـــر لـــرې

رنځ زما مشکل شو ساه مې خپږي درد مې زور دی
ای د رنــځ طبيبــه ! رارســېږه حــال مــې نــور دی
ای د درد درمانـــه راشـــه کـــه خبـــر لـــرې

مينـــه دمـــين وي خـــو پالنـــه وي دنيـــا کـــې
بيــا بــه پــس لــه مرګــه وفــا څــه کــوم عقبــا کــې

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

هلتــه بــه شــي ګرانــه خيــال کــه د محشــر لــري

زه دا ســتا حيـران يـم څـه مـې کـړې رضـا دې خپلـه
ســرو مــال مــې ســتا عشــق کــې بــا يللى لــه ازلــه
ګرانــه مهربانــه تــه اختيــار پــه ســر لــري.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

رویبـاره یـار تـه وایـه زمـا سـوال منـې کـه نـه؟
د مینـې پـه دنیـا کـې مـې وصـال منـې کـه نـه؟

دوه سترګې دې کړه پورتـه زه خیال ستا د لیدو کړم
رښـتیا وایـه محبـوبې دغـه خیـال منـې کـه نـه؟

د ګـل قـدر بلبـل کـړي د جمـال بـه عاشـقان
تعظـیم د عاشـقانو د جمـال منـې کـه نـه؟

یـو ځلـې دې خولـه راکـړه پـه ډېـره خـوږه مینـه
د مینـې ارزوګـانې هـر مهـال منـې کـه نـه؟

حیـران د ارزو ګلـه لـږ پـه بـد حـال مـې خبـر شـه
نیمګـړې التجـا مـې د بـد حـال منـې کـه نـه؟.

Downloaded from: The Digital Library

✵

څوک راته سلګۍ که څوک مې ځای پرځای وژلي دي
ما چې په ملالو سترګو هرې خوا کتلي دي

زه چې سترګې تورې شونډې سرې اوربل شانه کړمه
تورې زلفې نورې په سپین مخ دانه دانه کړمه
ښايي چې تمام عالم به واړه دېوانه کړمه

سترګې به رنډې وي په ليدو چې مبتلا نه شي
هغه زړه دې وچوي چې په يو نظر تالا نه شي
وينې به يې سپينې په هر رګ کې په جوش رانه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

زړونه مې د مينې په سيخ اړخ په اړخ داغلي دي

ډېر زما له غمه حال زبون څيرې ګرېوان ژاړي
هر خواته چې ګورم لېوني خواره پرېشان ژاړي
بل مې د خولګۍ په تمه تل سوی حيران ژاړي
ډېر راته راغلي بېنوا راځني تللي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

رانه هېر کړو ډېر يادونه دا ستا ياد
چې راياد شي بس زړګی شي په فرياد

افرين دې په دا هسې يارانه شي
زه دې غم کړم صبح و شام و ته عناد

ستا په مينه چې زه هغومره صادق يم
په جهان به نه مجنون و نه فرهاد

پس له مرګه که ښادي راشي لحد کې
څه فايده ده چې په ژوند نه شومه ښاد

نه د رب په رضا لاړه نه روغېږي
په حيران بېچاره وشو څه فساد.

Downloaded from: The Digital Library

✵

پـه ښـکلو ارمـانونو بـه دا سـوی زړګـی سـوړ کـړم
وطنـه ! تـا بـه جـوړ کـړم وطنـه تـا بـه جـوړ کـړم

زمـا ښايسـته وطنـه ولا ښـه بـه دې سـينګار کـړم
دا تـورې سـپېرې دښـتې بـه دې ښـې ګـل و ګلـزار کـړم
ښايسـته ښـکلي زلميـان بـه دې راپورتـه پـه تلـوار کـړم
دا وږې يتيمـان بـه دې هـر يـو پـه ګېـډه مـوړ کـړم

ړانـده، کاڼـه بچـي بـه دې بينـا پـه زېربنـا کـړم
بيـرغ بـه دې راپورتـه پـه چـک چکـو پـه هـه هـا کـړم
زمـوږ ملـي نـاموس يـې ټـول بـه تـا ځنـې فـدا کـړم
قربـان بـه دې خـدمت کـې نـر او ښـځه ځـوان او زوړ کـړم

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهې لمر ختلی معلومداره ښکاره لار ده
تیارو د ناپوهۍ نه یو وتلي اوس سهار ده
منزل و هو روان یو خپل هدف ته مو تلوار ده
قسم دی چې بد خوا به دي په ډېر ارمان کې سوړ کړم

ستا ناوې به سینګار شي لور تر لور به خوشالي شي
حیرانه بیا به هلته ټول جهان سره سیالي شي
ازبک و هزاره افغان به کلکه وروروالي شي
هر خوا به کور په کور درځنې ورک ملي اوروړ کړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر څو په خوب ویده دي د وطن ښایسته زلمیان
راپورته شئ بیدار شئ لږ څه وپېژنئ ځان

وطن زموږه کور دی په خپل کور کې نا محرم یو
چې نوم د وطن واخلو نو په دې ولې مجرم یو
څه وجه ده ځوانانو سپېږ خور د هر ظالم یو
بېګاه سبا په سر د ظالمانو خورو سوکان

نه مو ښې جامې په تن کړې نه په نس باندې ماړه شو
د یو څپک جوارې په ارمانونو کې زاړه شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه هېڅکله د خان صاحب د قرض ځنې ساړه شو
تر څو به دوی خانان وي موږه وږي مزدوران

جهان کې کونج په کونج ورک شوی نوم د استعمار
اختر دی مساوات دی هر يو بوخت دی په خپل کار
تبعيض له منځه تلی د مزدور او د بادار
تراوسه زموږ غوښې خوري ناترسه باداران

په ډېره شتمنۍ کې موږ ولې خوار و زار يو
دا ځکه چې حق غواړو بس کافر شو ګنهکار يو
ملا صاحب کړو امر دوزخيان شو معلومدار يو
حيرانه وايه موږه به شو کله جنتيان.

Downloaded from: The Digital Library

✵

د جـــاهلانو خنــــدا اورمــــه ځــــوريږم
خلـــک مـــــې ولـــــې کچــــه بـــــولي
هنــر زمــا پیشــه دی

عقــــل، شـــــعور لــــرم انســـــان یـــــم
ځـــواني طاقـــت لرمـــه ځـــوان یـــم
د قــــام د هيلــــو ترجمــــان يــــم
د ګـران ولـس پـه خـدمتونو نـه شـرمیږم
هنــر زمــا پیشــه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

مین په خپل ملي کلچر یم
په اهلیت کې ښه خبر یم
مسخره نه یم با هنر یم
خیر که خلک خاندي زه خو ډېر په دې نازېږم
هنر زما پیشه دی

بشر خو ټول مغه بشر دی
یو اراده یو یې مصدر دی
که خوار غریب که معتبر دی
په کور او کلي کې زه ولې بد یادېږم
هنر زما پیشه دی.

Downloaded from: The Digital Library

✵

ماتـــه پـــه کعبـــه د چـــا قســـم مـــه راکـــوه
مینـــه مـــې حـــرم دی بـــل حـــرم مـــه راکـــوه

مینـــه خـــو پېغـــور نـــه دی د مینـــې لېونیـــه
ماتـــه پېغورونـــه د صـــنم مـــه راکـــوه

خیـر دی کـه د یـار لـه غمـه مـرم حکیمـه ودې مـرم
بـــس د زړه زخمـــو تـــه مـــې ملهـــم مـــه راکـــوه

دا زه حیـران لـه غمـه لېـونی او غمجـن خـوښ یـم
غـم مـې د یـار خـوښ دی بـل یـو غـم مـه راکـوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابتـــــره راغلــــه ســـــاه نيـــــولې قســــم
بـــې پـــروا تېـــره شـــوله غلــــې قســــم

بېګـــاه مـــې خـــوا نــه بـــې پـــروا تېـــره شـــوه
غــــره د حســـــن پـــه ښـــکلا تېـــــره شـــــوه
لـــه قـــاره شـــنه ښـــکلې لـــيلا تېـــره شـــوه
بيــــا کـــــوم ناترســــــه قــــارولې قســــم

Downloaded from: The Digital Library

یــــوه شـــغله وه رانبـــکاره غونـــدې شـــوه
د عاشـــقانو ننـــداره غونـــدې شـــوه
کـــږه وږه شـــوه کنـــاره غونـــدې شـــوه
شـــوخه هوســـۍ چـــا ځغلـــولې قســـم

پـــه ښایســـته مـــخ یـــې سـره ګـلان کرلـــي
پـــه ســـپینو لېچـــو یـــې مـــاران روزلـــي
پـــه کرشـــمو یـــې عاشـــقان وژلـــي
د زړونـــو ښـــکار تـــه راوتلـــې قســـم

حیرانـــه خیـــال وکـــه ســـودا د مینـــې
دا کـــوم مثـــال دی پـــه دنیـــا د مینـــې
یـــا حقیقـــت بـــه وي لـــیلا د مینـــې
کـــه مـــې پـــه خـــوب چېرتـــه لیـــدلې قســـم.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com

سترګو دې بیا ناغې پیدا کړلې غمجنې دي
چانه ګیله منې دي د زړګي سره

خاطر دې بیا ولې ملال دی د زړه سره زما
سترګې دې بیا ناغې ناغې شوې نازپروره زما
چاته له درده غاښ چیچې لري دلبره زما
په مخ دې مړې اوښکې خورې سلګۍ غمجنې دي

Downloaded from: The Digital Library

زړګی دې ډک دی له ګیلو په خوله ویلې نه شې
د اند ښنو توپان د زړه تسلولی نه شې
د خواشینۍ، سلګۍ په شونډو پټولی نه شې
د غم سلګۍ دې بیا بې واره لغوړنې دي

د ښو څوکې دې ابترې شوې تسل به غواړي
له اوښکو ډکې چاته برې شوې تسل به غواړي
د حیران خواته برابرې شوې تسل به غواړي
له ګیلو ډکې کرشمې دې اند ښمنې دي.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

مـخ مـې د هجـران پـه لمبـو سـوی سـوی سـکور دی
دا زبېښـلـی رنـګ مـې ګـوره څـه لـه غمـه تـور دی

هســې نـا کـردې چـې دې زمـا پـه ژونـدون کـړي دي
ستـا خمـارو سـترګو مـې د ژونـد سـرمايې وړي دي
سـتا لـه ظلمـه زوره مـې اعضـا د بـدن سـتړي دي
هســـې دې پـــه مـــا را اړولـــې د غـــم خـــړي دي
زه پـه فريـاد ناسـت يـم ستـا خـوښـې او لـړې چـړي دي
دود مـې لـه سـر خېـږي بـل مـې زړه کـې دغـه اور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

حق ويلی نه شم را سره د هجران وېره ده
تا چې په ما کړې اوس مې هغه کرده هېره ده
دا تعدا لا څه کوې چې تېره لا په تېره ده
خير دې عاقبت وي راته دا ظلم لا چېره ده
دا څنګه ياري ده چې له مينې جفا ډېره ده
ښاد په وصال نه شوم د هجران انديښنه زور دی

زه په ژړا ناست يم ته زما په ژړا خاندې
چاته ستا له لاسه دا زخمي زړګی کړم وړاندې
هسې ناکردې چې ته زما په ژوندون کاندې
خود دې زه حيران په اور ستي کړم لاندې باندې
ما په سر ګاللي ستا له خوا نه ترخې تاندې
خير که ستا له لاسه مې خراب د زړګي کور دی.

Downloaded from: The Digital Library

✵

زه چې ژړېږم اشنا هم ژاړي
ټوله دنیا زما په غم ژاړي

د یار له غېږې په ژړا پرېوتم
لکه په ګل کې چې شبنم ژاړي

زړګیه ویلی شه ټوټې ټوټې شه
چې نازولی په حرم ژاړي

زما د ژوند صحنه قلم لیکلې
که حیران نه ژاړي قلم ژاړي.

Downloaded from: The Digital Library

چاته ښکاره کړمه د زړه زخمونه
اشنا پرې اېښي د جفا داغونه

زما له غمه دفترونه جوړ شول
نه شته د يار دغه عمده عرضونه

يو مې له ځايه زړه په غم ستي و
ستر ګو پرې ښخ کړل د ښو سيخونه

زړ ګی مو موړ دی په نعمت د مينې
سبا بېګاه خورم د وصال غمونه

حيرانه زړه دې په جفا تسل کړه
د عاشقانو وي نصيب دردونه.

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

✵

هغـه یـار د مینـې بـې وفـا و پـر سـتم و خـوت
چاتـه فریـادي شـم جفـا کـار زمـا صـنم وخـوت

څـو بـه سـتا لـه لاسـه نـازنیني د زړه وینـې خـورم
سـتا د بېرحمۍ څپېړې زړه بانـدې سنګینې خـورم
دغـه زمـا حـال دی اندېښنې دا سـتا د مینـې خـورم
وکـړه یـو نظـر د مینې سـتا پـه خیـال مـې دم وخـوت

نـور عـالم کـل واړه زنـدګي لـري خنـدا سـره
دا خـو بخـت زمـا دی الـوده غـم و سـودا سـره

Downloaded from: The Digital Library

زړه زمــا بلــد شــو اند ښښــنو ویــر و ژړا ســره
څه وکړمه خدایه په نصیب مې د یار غم وخوت

چاته ستا له لاسه دا زخمي زړګی ښکاره کړمه
څوک به مې عرض واخلي که ګرېوان پاره پاره کړمه
ستا د ظلم و زوره به نګاره څه چاره کړمه
بس کړه ظلم پرېږده له زخمي زړګي مې نم وخوت

زه حیران مجبور شوم فریادي درته راغلی یم
اور مې په سر بل دی لکه شمع سوزېدلی یم
مرمه نه روغېږم له ډېر درده کړېدلی یم
ولې دې غماز په درکې مانه مقدم وخوت.

Downloaded from: The Digital Library

✵

درد مې په زړه دی ته ګولۍ راکې د سر ماما
مرض مې ګوره بیا نسخه راکړه ډاکټر ماما

وایم د غانښ معمولي درد لرم نسخه که راکړې
ته د اتو کالو لیکې راته بستر ماما
معاینه خانه کې کښته پورته ګورم هېڅ نه شته
خالي خلتې دي د سېرمو زوړ نیشتر ماما
همدغه وینې مې رګو کې وې چې توی دې کړلې
دا پېچکاري وه که د زوړ غویي وه ښکر ماما
پیسه دار درولې غریب په ټیل وهلو باسې
بیدار ولاړ دی دروازه کې کمبوډر ماما

حیران به څو درته په شعر ستایي د زړه دردونه
خدای دې غریب له زړه نه خپله که خبر ماما.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه به ژوندی یم نه به ښکلې لیلا بیا ووینم
نه به یې سپینه خولګۍ ډکه په خندا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه نازونه کوي
نه به په تورو سترګو پټ اشارتونه کوي
نه به یې سرې شونډې نازک ستونه کوي
نه به د بلې معشوقې داسې وفا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه خیالونه کړمه
نه به یې تورې زلفې بیا د ناز تالونه کړمه
نه به یې بیا له سپینې غاړې تاو لاسونه کړمه
نه به په خوب کې چېرې هغه تماشا ووینم

نه به ژوندی یم نه به بیا هغه اشنا راشي
نه به مې بیا غېږې ته مسته په خندا راشي

Downloaded from: The Digital Library
(c) ketabton.com: The Digital Library

نــه بــه پــه مخــه نــازولې لــيلا بيــا راشــي
نه به د مينې ډکې سترګې په موسکا وويـنم

نه به ژوندی يم نه به بيا زلفې تاوداري کړي
نـه بـه پـه سـپين جمـال خالونـه لاري لاري کـړي
نه به حيران ته راښکاره سترګې خماري کړي
پيدا به نه شي که ځلور کونجه دنيا وويـنم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد اسمعیل یون لنډه پېژندنه

محمد اسمعیل یون د حاجي محمد خان زوی پر ۱۳۴۲ل کال، د لغمان ولایت د الینګار ولسوالۍ دنیازیو په یوې روښنفکرې کورنۍ کې زېږېدلی دی.
لومړنۍ زده کړې یې د الینګار ولسوالۍ د سلینګار په لومړني ښوونځي کې سرته رسولي دي، تر هغه وروسته کابل ته راغی او په خوشال خان لېسه کې شامل شو. پر ۱۳۶۶ل کال له نوموړې لېسې څخه په دویم نومره بریالی او پر ۱۳۶۷ل کال د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي د پښتو څانګې محصل شو. پر ۱۳۷۰ل کال له نوموړې څانګې څخه اول نومره بریالی او پر همدې کال بېرته دپښتو څانګې د کدر غړی شو. پر ۱۳۸۵ل کال په نوموړې څانګه

Downloaded from: The Digital Library

کې د ماسټرۍ دوره پیل شوه، یون په ډېر ښه او بریالي ډول دا دوره پایته ورسوله.

محمد اسمعیل یون له ۱۳۷۰ ل کال څخه بیا تر ننه پورې د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځي تدریسي غړی او د(پوهندوی) علمي پوړۍ ته رسېدلی دی، پر استادۍ سربېره، استاد یون د ((کابل پوهنتون))، ((هیلې)) او((شمشاد))مجلو د چلوونکي دنده هم په ښه ډول ترسره کړې ده. په پېښور کې د چاپېدونکې ((معارف)) مجلې کتونکی غړی هم و. همدارنګه دیو شمېر نورو چاپي خپرونو همکار هم پاتې شوی دی.

استاد یون پر ۱۳۸۱ل کال، په جلال اباد کې بېړنۍ لویې جرګې ته د ختیزو ولایتونو د انتخاباتو د دفتر مشر شو، ددې جرګې لپاره تر ټاکنو وروسته د جرګې غړی، بیا د جرګې د غړو له خوا د بېړنۍ لویې جرګې دلومړي منشي په توګه انتخاب شو. استاد یون په دې جرګه کې تر خپل وروستي وسه خپل ملي او تاریخي مسولیت ادا کړ او د هېواد دښمنه عناصرو د توطیو مخه یې ونیوله.

تر دې جرګې وروسته، کله چې د افغانستان د اساسي قانون د تدوین بهیر پیل شو، نو استاد یون بیا ددې بهیر لپاره د ختیزو ولایتونو د دارالانشاد دفتر مشر وټاکل شو. په ختیزو ولایتونو کې د اساسي قانون د لویې جرګې لپاره انتخابات هم د همدې دفتر له

Downloaded from: The Digital Library

خوا ترسره شول استاد یون د اساسي قانون د تصویب په لویه جرګه کې د نوموړې جرګې د دارالانشا د غړي په توګه خپل فعال رول ادا کړ. ټاکل شوې وه، استاد یون په ختیزو ولایتونو کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره د عمومي ټاکنو د دفتر مسول شي، خو په کابل کې د لویو جنګسالارانو او ځینو تنظیمي مشرانو له خوا پر حکومت او ملګرو ملتونو د زیات فشار له امله له کاره ګوښه شو.ملګرو ملتونو (UNAMA) استاد یون ته وړاندیز وکړ، چې په کابل کې به تر دې لوړه دنده درو سپارو ، خو استاد یون و نه منله او خپلې استادۍ ته یې دوام ورکړ.

درې کاله وروسته یې د ځینو ملګرو په زیات ټینګار او غوښتنه، د جمهوري ریاست د ملي امنیت شورا په دفتر کې د فرهنګي چارو د ریاست دنده ومنله او په کابل پوهنتون کې پر استادۍ سربېره لا تر اوسه دا دنده پر مخ وړي.استاد یون پر ۱۳۸۵ل کال د افغانستان او پاکستان د امن ګډې جرګې لپاره د افغانستان له خوا د منشي په توګه غوره شو او دا دنده یې هم په ښه ډول ترسره کړه.

استاد یون د خپلو اکیلکوال په توګه په تېرو شلو کلونو کې ګڼ شمېر فرهنګي او ټولنیز خدمتونه ترسره کړي، په ګڼو چاپي، رادیویي او ټلویزیوني مرکو کې یې د واقعیتونو او حقایقو د څرګندیدو له امله د خلکو په زړونو کې ځای نیولی دی. که څه هم

Downloaded from: The Digital Library

ډېر خلک د یون لیکنې، مرکې او نظریات خوښوي، خو یو شمېر داسې خلک هم شته، چې د یون سرسختي مخالفین دي. د هغه ملي او ګټورو نظریاتو ته هم غلط رنګ او تعبیر ورکوي، دا ډول اشخاص، چې اکثره یې زورواکي او د سیاسي ډلو ټپلو غړي او مشران دي، د استاد یون نظریات خپلو شخصي او تنظیمي ګټو ته خطر بولي، نو ځکه یې په ټینګه مخالفت کوي. زه ددې شاهد یم، هر کله چې یون کومه لیکنه او مرکه کړې، نو دده پر وړاندې یې مثبت او منفي غبرګونونه دواړه راپارولي دي، منفي غبرګونونه اکثره وخت د هغو اشخاصو او ډلو له خوا وي، چې په تېر کړکېچن سیاسي بهیر کې یې ډېرې نامشروع ګټې ترلاسه کړي او ځانونه یې مطرح کړي دي.

مثبت غبرګونونه اکثره د ولس د مشرانو، روښنفکرانو او نورو مخورو له خوا وي، خو استاد یون په داسې سختو اغزنو او تنګو شرایطو کې بیا هم خپل فرهنګي، سیاسي او ټولنیز کار ته دوام ورکوي.

دا اوسنی فرهنګي کار، چې تاسو یې اوس په مسلسل ډول ګورئ، دا د تېرو شلو کلونو کارونه دي، چې له تېر یو نیم کال راهیسې پرې په منظم ډول کار شوی، اوډل شوي او دادی ستاسو مخې ته اېښودل کېږي، په داسې یو دولتي دفتر کې چې بوختیاوې په کې

Downloaded from: The Digital Library

ډېرې وي، د منظم او ستر فرهنګي کار سرته رسول اسانه کار نه دی. استاد یون پر خپلو فرهنګي کارونو سربېره د ګڼو فرهنګي ټولنو د غړي، همکار او موسس غړي په توګه هم خپل فرهنګي رول ادا کړی، په پېښور کې یې د دوو المان مېشتو فرهنګي ټولنو (د افغانستان د کلتوري ودې ټولنې) او (د پښتني فرهنګ د ودې پراختیا ټولنې) د همکار په توګه د بېلابېلو لیکوالو په لسګونو اثار، ایډیټ او چاپ کړي دي. دغه راز یې په سلګونو کورنیو مشاعرو، ادبي غونډو او سیمینارونو کې ونډه اخیستې ده، خپله یې هم په لسګونو مشاعرې، سیمینارونه او علمي ورکشاپونه جوړ کړي دي.

سربېره پر دې، په یو زیات شمېر، ملي او نړیوالو کنفرانسونو کې یې په ښه ډول د خپل هېواد استازي کړې ده. دلته به یې د اثارو یادونه وکړو:

اثار

الف- پنځونې:

کتاب نوم	خرنګوالی	چاپکال
• متېکور	لومړی شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷
• په اورونو کې سندرې	دویمه شعري ټولګه	دویم ۱۳۸۷

ب- راټولونې:

Downloaded from: The Digital Library

- هیلې   ګډه شعري ټولګه   دویم ۱۳۸۷
- نیمګړي ارمانونه   د حیران شعري ټولګه   دویم ۱۳۸۷
- د لوونو فصل   ګډه شعري ټولګه   دویم ۱۳۸۷
- د نازو انا یاد   د سیمینار د لیکنو ټولګه   دویم ۱۳۸۷
- د استاد الفت نثري کلیات   داستاد الفت نثرونه   دریم ۱۳۸۷
- سیندونه هم مري   د اسحق ننګیال شعري منتخبات   دویم ۱۳۸۷

ج- ژباړنې:

- د ټولنپوهنې له نظره: په افغانستان کې د واک جوړښتونه
  د پوهنوال روستار تره کي اثر   دویم ۱۳۸۷
- .د افغانستان فرهنګي میراثونو ته یوه کتنه
  د نینسي دوپرې اثر   دویم ۱۳۸۷
- په افغانستان کې د جګړې جنایتکارانو محاکمه
  د پوهنوال روستار تره کی اثر   دویم ۱۳۸۷

د- یونلیکنې:

- د اماراتو سفر   د اماراتو یونلیک   دویم ۱۳۸۷
- که یون دی یون دی   د اروپا یونلیک   لومړی ۱۳۸۷
- د پېنټاګون ترڅنډو   د امریکا یونلیک   لومړی ۱۳۸۷

هـ- څېړنې او شننې:

- د محمد ګل خان مومند اند و ژوند ته یوه لنډه کتنه   دویم ۱۳۸۷
- استاد زیار د پښتني فرهنګ یو ځلاند ستوری   دویم ۱۳۸۷
- د کابل پوهنتون د ادبیاتو پوهنځي پښتو کتابښود   دویم ۱۳۸۷
- د افغانستان فرهنګ ته اوښتي زیانونه   دویم ۱۳۸۷

Downloaded from: The Digital Library

- د پښتو شعر هندسي جوړښت — شپږم ۱۳۸۷
- له افغانستانه د مسلکي کادرونو د فرار عوامل — دویم ۱۳۸۷
- ساینسي پرمختیاوې — دویم ۱۳۸۷
- ببړنۍ لویه جرګه ولسواکي او زورواکي — دویم ۱۳۸۷
- اندیال خوشال — لومړی ۱۳۸۷
- هیله د خپلو سریزو په لمن کې — لومړی ۱۳۸۷
- کلتوري یون — لومړی ۱۳۸۷
- فرهنګي فقر — لومړی ۱۳۸۷
- مرکه او مرکې — لومړی ۱۳۸۷
- خوشال په خپل ایډیال — لومړی ۱۳۸۷
- د کتابونو په وړمو کې — لومړی ۱۳۸۷
- افغانستان په سیاسي کړلېچ کې — لومړی ۱۳۸۷
- پښتو لیکنی سمون — لومړی ۱۳۸۷
- اوسنۍ رسنۍ — لومړی ۱۳۸۷
- که نړیوال ماته وخوري؟ — لومړی ۱۳۸۷

خدای (ج) دې استاد یون ته ډېر عمر ورکړي او جرئت دې ورته هم تاند لري، الله (ج) دې دی له هر ډول بدو بلاوو وژغوري، په فرهنګي کارو زیار کې ورته د نور زغم او وسېلې هیله لرم.

په درناوي

وفاالرحمن وفا

کابل - افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library
Downloaded from: The Digital Library

nimgəṛi armanuna

(Uncompleted desires)

Hairan’s poems collection

Collected
By:
M. Ismael yoon

ISBN 978-9936-500-01-3
9 789936 500013 >

د خپرونو لړ: (۲)

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get More e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com - ebooks library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library